

Občianske noviny

HLAS

Trenčianske Stankovce

6/2023

hlas.stankovce@gmail.com

Povedzte mi, ľudia

Povedzte mi, ľudia, ako mám žiť,
suchý chleba jesť a len vodu piť?
Či mäsa masného a vína, čo hrdlo ráci,
lebo taký život sa nám všetkým páči?

Povedzte mi, ľudia, keď život sa mi mína,
aby som sa mal dobre, tak musím byť sviňa?
Alebo mi to dajte čierne na bielom,
že radšej by som sa ja mal stať anjelom?

Povedzte mi, ľudia, čo ja robiť mám,
nech na tomto svete nezostanem sám?
Mám celý život hľadať lásku človeka,
alebo ho nechať, nech si len uteká?

Povedzte mi, ľudia, kde svet sa teraz rúti,
veď byť zlým, viesť vojny, kto nás do toho núti?
A či rozvráti svet celý v čižme obutá noha,
hľadať v ľudoch satana - či láskavého boha?

Povedzte mi, ľudia, prečo zloba v nás rastie,
zabili sme si lásku, zadupali si šťastie?
Veď krv stále na zem kvapká z Ježišových rán,
srdce má pre nás otvorené celé dokorán.

A ja? Mám blúdiť svetom, tak ako mnohí blúdia?
Ako mám teda žiť - povedzte mi, ľudia

kresba Lea Zelníková

Vážení čitatelia HLAS-u. Blížia sa Vianoce a Nový rok. Redakčná rada vám praje všetko dobré, veľa zdravia, šťastia a lásky. Aby sme všetci vedeli, ako žiť. Aby sme neblúdili, ale mali pri sebe vždy niekoho, kto pomôže a poradí. A rok 2024, ak nebude lepší, tak nech nie je aspoň horší ako rok 2023, ktorý sa práve končí.

Pavol Múdry v mene celej redakcie

Vianočný čas

Vianočná anketa

Je to obdobie odlišujúce sa od ostatných období cez rok blikajúcimi sa svetielkami, vôňou medovníkov a vianočnými koledami znejúcimi z každého rádia. V televízii tradičná Popoluška a nestarnúci Sám doma. Vianočný čas nám ponúka v tejto dobe vzácnu chvíľu spomaliť a tráviť pokojné sviatky s najbližšími.

Spýtala som sa pár známych ľudí, kamarátov a mojich blízkych: „Aké je Tvoje najväčšie vianočné pranie?“ Niektoré odpovede ma zahriali pri srdci a iné zasa rozosmiali. Ved' presvedčte sa sami...

Marta: „Každý rok si želim zdravie, šťastie a spokojnosť pre všetkých mojich blízkych. A prízemné pranie?! Novú kúpeľňu.“

Veronika: „Stretnúť sa v zdraví s celou rodinou pod vianočným stromčekom.“

Daniela: „Ťažká otázka. Asi mať Vianoce, celý ten adventný čas. Také pokojné a šťastné, ako keď som bola dieťa. Ten pocit Vianoc, tepla, radosti, očakávania..“

Matej: „Želal by som si, aby ľudia nestrácali ľudskosť... aby sme boli k sebe ohľaduplní, chápaví, pomáhali si. Asi tak nejak v skratke...“

Ján: „Byť doma zdravý a spokojný. Mať pokojné Vianoce, dobre sa najesť. Trénovať a schudnúť 8 kg.“

Adam: „Pokoj od školy a stretnúť sa s rodinou.“

Frederika: „Hlavne, aby sme boli všetci zdraví, a aby sme vianočné sviatky strávili v pokoji a šťastní v kruhu svojej rodiny.“

Zarka: „Aby sme sa mali všetci dobre..., a macka.“

Michaela: „Pre mňa užít si skutočné Vianoce so svojou rodinou v zdraví.“

Prajem všetkým, aby sa im splnilo, čo si želajú.

Na záver pridám citát na zamyslenie: „Čo sú Vianoce? Je to nežnosť minulosti, odvaha pre prítomnosť a nádej do budúcnosti.“
– Agnes M. Pahro.

Monika Pevná

Urobte pre osamelých seniorov zázrak

Upútalo nás

Blíži sa čas Vianoc, kedy obdarovávame svojich blízkych. Avšak nie každý má také šťastie, že má blízkeho, ktorý mu môže splniť jeho pranie. Je množstvo projektov, ktoré pomáhajú takýmto ľuďom. Ja vám dnes jeden z nich predstavím.

Na stránke www.vianocnyzazrak.sk sú zhromaždené prania od obyvateľov z domovov sociálnych služieb. Týchto, prevažne seniorov spája to, že nemajú nikoho, kto by im mohol splniť ich pranie a darovať im na Vianoce nejaký darček. Ako uviedli na svojom facebooku: „Pravdou však je, že v zapojených zariadeniach sa nenachádzajú len starší ľudia, ale napríklad aj zdravotne či inak znevýhodnené mladšie ročníky, ktorí sa zo splnených prání tešia nemenej.“ Ich mottom je: „Urobte tieto Vianoce pre osamelých seniorov zázrak. Každý darček má moc vyčariť úsmev.“

Tieto prania, ktoré sú zhromaždené na stránke, nemajú žiadne finančné obmedzenia, môžu si zažiadať naozaj čokoľvek, po čom túžia. Najväčšiu skupinu však tvoria jednoduché darčeky ako kozmetika, sladkosti, krížovky, knihy, oblečenie či predplatné novín

alebo časopisov. Projekt vznikol v roku 2017, kedy sa podarilo splniť 650 prání seniorom z 32 zariadení sociálnych služieb na celom Slovensku. V roku 2020 sa podarilo potešiť skoro 6000 seniorov a v roku 2022 sa splnilo takmer 7000 prání. Minulý rok sme sa zapojili aj s FS Rozvadžan a obdarovali 10 ľudí.

Na stránke je predstavený každý senior, ktorý sa zapojil, spolu s jeho práním. Darca si v zozname vyberie seniora, ktorého chce obdarovať a jeho pranie je označené za splnené a už viac v zozname nie je. Následne je úlohou darček vianočne zabaliť, označiť príjemcu a do 21.12. doručiť do zariadenia sociálnych služieb. A už len čakať, kým na facebookovej stránke budú zverejnené fotografie seniorov s ich darčekom. Čo môže potešiť viac ako radosť, ktorá srší z každej fotografie?

Zuzana Bučková

ilustračné foto

Môj najvzácnejší vianočný darček

Príbeh

Milujem Vianoce. V detstve som sa vždy tešila na darčeky, ktoré pod vianočným stromčekom nájdem. Čím som staršia, teším sa oveľa viac na pohodu a pokoj. A na pocit, že nikoho a nič nemusím riešiť.

Mať rada knihy ma naučila moja babka. Babka Mariška mala 5 vnučiek, no ani jedného vnuka. Vždy som sa tešila k babke na víkendy a na prázdniny. Stretli sme sa u nej všetky vnučky, stále sme sa smiali, vymýšľali. Babka nás mala všetky rovnako rada. Všetky vnučky boli „dokonalé“, len ja som sa akosi vymykala z „normy“. Poviem vám, neraz si babka kvôli mne aj poplakala. Častokrát si nás všetky zavolała, aby nám dala „poučenie do života“. Všetky poslušne počúvali, len ja som si vždy potajme čítala knihu schovanú pod stolom. Práve babka nás poučovala, čo má mať správna žena vždy v kabelke... No čo vám poviem, všetky sesternice kabelky mali, len ja nie. Babka bola zo mňa zúfalá. Ako jediná vnučka som sa nemaľovala, nenosila topánky na podpätku, nenosila sexi oblečenie, ale tepláky, nechodila na diskotéky, miesťo štrikovania som zobrala bicykel alebo loptu.

Vo vysokej starobe babka chradla, stále bola chorá, myseľ už postupne prestávala fungovať. Raz si nás všetky vnučky zavolała a povedala nám, nech si zoberieme od nej akékoľvek veci, aby sme mali na ňu pamiatku. Ja som si vybrala len jednu, jedinou vec... knihu z roku 1907. Keď sme všetky vnučky s „jej pokladmi“ sedeli pri babke, opýtala sa nás, ktorá si chce zobrať starý obraz Márie. Nikto sme obraz nechceli. Po opätovnom opýtaní chcela, nech si posvätený obraz niektorá z nás zoberie. Je to obraz od jej

rodičov. Obraz síce nemá materiálnu hodnotu, ale duchovnú má veľkú. Ani po opakovaných babkiných naliehaniach sme si žiadna obraz nezobrali. Babka nám ešte pri našom odchode stihla obraz zo steny zvesiť a ukázať nám zadnú stranu, na ktorej bola podpísaná jej mama. No ani to nás, vnučky, neobmäkčilo.

Môj posledný moment z tohto sveta s babkou bol práve tento okamih. Ja, posledná odchádzajúca vnučka, objímam sivovlasú, zhrbenú a uplakanú babku a so zvýšeným hlasom jej opätovne hovorím, že obraz naozaj nechcem. Ešte od vonkajšej bránky som sa vrátila k uplakannej babke, ktorá ma pri jej páde na zem prosila, dúfala, že si obraz vezmem ja..., vraj ma bude ochraňovať ako ochraňoval ju.

Ubehlo pár rokov od babkinho pohrebu. Zariad'ovali sme si obývačku. Mám rada knihy, obrazy, všetko historické. Synovia zdobili vianočný stromček, v rádiu hrali koledy. „Bety, prepáč, ale ja ten háčik dole nedám, radšej ešte zoženieme nejaký obraz,“ povedal manžel, keď zistil, že popribíjaj na stenu o jeden háčik viac ako mal. Ja som vybehla von vyniesť smeti, zatiaľ čo si moji chlapi vyspevovali koledy. Ako som vybehla pred dom len v krátkom tričku, sused na mňa kričel, či nechcem starý obraz, dostali ho do daru a nechcú ho. Mne spadol kôš z ruky a začala som sa smiať, že aká náhoda, tak to teda nevymyslíš. Ešte že so susedom vy-

behla aj suseda. Ona ma videla, ako začínam blednúť v tvári, keď som uvidela prichádzajúceho suseda s obrazom. Obraz som vzala do ruky a otočila ho. Ten podpis bol tam. A viac si už nepamätám.

Prebral ma mokrý uterák na tvári, zima na tele, blato a vlhká tráva na chrbte. Všetci okolo mňa boli vystrašení, prečo som odpadla z takého obyčajného obrazu. Ten obraz je spolu s knihou z roku 1907 najvzácnejšia časť obývačky. Vlastne... celého domu.

Alžbeta Jurigová

Má potenciál na lepšie výsledky - Mário Kadák

Chválime

V našej obci máme veľa talentovaných ľudí. Jedným z nich je aj Mário Kadák, rodák zo Sedličnej, ktorý sa stal majstrom Slovenskej republiky v najťažšej atletickej disciplíne – v desaťboji.

Máriovi sme položili pár otázok a dnes vám prinášame jeho odpovede a názory.

Aký to bol presne titul, kde bolo podujatie, koľko vás súťažilo?

„Vyhral som titul majstra Slovenska v desaťboji v kategórii mužov. Súťažilo sa v Bratislave v areáli na Mladej garde. Súťažilo nás 6 pretekárov.“

Veril si si pred šampionátom, mal si pocit, že si vo forme?

„Žiaľ, na Slovensku v desaťboji nie je výrazná konkurencia, takže som si veľmi sebavedomo išiel pre víťazstvo a skôr som súperil sám so sebou (so svojimi predošlými výkonmi). Žiaľ, tu na Slovensku nemám dobré podmienky, aby som mohol riadne natréňovať všetky disciplíny, no aj tak som vďaka svojim trénerom v klube „Naša atletika“ natréňoval najviac, čo sa dalo a mal som zo svojej formy veľmi dobrý pocit.“

Pokoril si sám seba, urobil si nejaký významný výkon?

„Z desiatich disciplín som si v šiestich spravil

osobné rekordy a konečne sa dostal cez 6000 bodov. V každej disciplíne bolo vidieť, že mám potenciál na ešte oveľa lepšie výsledky, čo ma veľmi motivuje pracovať viac na sebe.“

Aký to bol pocit, keď si za sebou nechal ostatných súperov?

„Samozrejme, že bol skvelý pocit vyhrať nad ostatnými, no s chalanmi sme sa vzájomne veľmi tlačili k najlepším výkonom a veľmi ďakujem, že tam boli, a že sme spolu súťažili.“

Čo ďalej, aké máš výzvy a ciele?

„Ako som povedal, v každej disciplíne bolo vidieť potenciál na oveľa lepšie výsledky. Takže sa budem teraz ešte viac snažiť posunúť svoje výkony a ak sa všetko podarí, tak by som rád zabojoval aj o kvalifikovanie sa na majstrovstvá Európy v ľahkej atletike.“

Ďakujeme veľmi pekne za rozhovor. Držíme ti palce k ďalším veľkým úspechom!

Dušan Pevný

Kde je láska?

Zamyslenie

Je ťažké písať o pekných veciach, o to ťažšie je, keď ich nevidíme. Vedela som hovoriť, že keď prichádza vianočný čas, konečne budeme všetci o niečo viac milší. No poviem vám, veľmi to tak necítim.

Ľudia si stále neuvedomujú, čo sú Vianoce. Spájajú ich s dvojtýždňovou predprípravou plnou stresu, aby všetko bolo dokonalé, zabalené, upratané, napečené a potom si mohli na 2 hodiny sadnúť za jeden spoločný stôl, upozorniť ostatných o postupe, akým bude večera prebiehať: pomodliť sa, kaprové šupiny, pre-rezať jablko, neodchádzať od stola a pod. Pýtam sa: „Na čo je to dobré?“

Keď som bola menšia, vedelo ma to pobaviť, no teraz, keď stretávam ľudí, ktorí sú stále hlavou v práci alebo hľadajú problémy aj tam kde neexistujú, myslím si, že by mohol nastať čas na prebudenie. Viem, že moja skromná

úvaha nebude revolučná, ale za to priama. Ešte stále si človek neuvedomil, že Vianoce sú a mali by signalizovať náš život. Byť prítomný, stráviť príjemnú spoločnú večeru s rodinou obklopenou tichom a iba dýchať moment, ktorý sa deje. Ľudia príliš premýšľajú, ľutujú minulosť a boja sa o budúcnosť, ktorá z každej strany neukazuje práve tie najlepšie „karty“.

Avšak jediné, čo môžeme robiť, je žiť práve tu a teraz. Čo bolo, nezmeníme, a čo sa má stať, neovplyvníme. Za to môžeme každé jedno ráno byť šťastní, že sme sa mohli zobudiť, že môžeme vidieť slnko, cítiť dážď, byť milí na priateľov a ešte milší na nepriateľov, ako mi hovo-

rí mama. Pretože každý jeden z nás, nech už je jeho pohľad akokoľvek iný, chce byť iba milovaný.

Veľa ľudí sa cíti neviditeľných a možno jediné, čo potrebujú, je iba milé slovo či úsmev. Láska dokáže tak veľa zmeniť a hlavne, je jej nekonečno veľa, a preto nechápem, prečo toľkí z nás ňou tak veľmi šetria. Snáď nie iba kvôli tým 2 hodinám za štedrovečerným stolom.

Preto si prajem, aby sme tie „Vianoce“ našli v našom vnútri a boli odvážni, skutočne láskavi a dobrí ľudia bez ohľadu na to, čo nás v minulosti poznačilo a v budúcnosti čaká.

Dominika Mojžišová

Vianoce

Práca žiakov školy

Vianoce, Vianoce, už sa sem blížia, každý už čaká malého Ježiša. Vysvetený stromček vidia všetci čo prejdú okolo, svieti nám naozaj, vážne, štýlovo. Pod stromčekom je betlehem drevený, stromček je veľký a krásne zelený.

Zlatá hviezda svieti pekne a žiarivo, aj keď je, hádam, trochu nakrivo. Na stole máme výborný šalát a rybu, štedrá večera fakticky nemá žiadnu chybu. Na svietniku už svietia všetky sviečky, rodičia počúvajú vianočné pesničky.

Pôjdeme na cintorín za našimi blízkymi, aby sme nezabudli na spoločné chvíľky. Vianoce sú znakom pokoja, preto ideme spoločne do kostola. Prežijete tieto vianočné sviatky s blízkymi a dobrú náladu, aby ste stále šíрили.

Nela Lehocká

Anežka Heráková - spomienka

Naši učitelia

„Skloniť sa treba k práci, čo dáva ľuďom chlieb. Hlbšie sa však treba skloniť k matkám, čo dali život deťom. Ale najhlbšie k učiteľom, čo z bytosti vychovali človeka. Lebo je ľahšie vrch preniesť, rieku zahatať, prinútiť ju proti prúdu tiecť, ako vychovať človeka so srdcom a dušou ľudskou,“ povedal Ján Amos Komenský.

Pani učiteľka Heráková bola nádherný človek s čistou dušou. Keď vstúpila do triedy, vždy tak, ako len Ona vedela vstúpiť – s noblesou a pokorou pred svojím poslaním. Nikdy nepotrebovala veľa zbytočných či káravých slov na to, aby upútala pri výklade učiva pozornosť svojich žiakov. Prirodzená autorita išla ruka v ruku s empatiou vcítiť sa do každého jedného z nás, a to dokáže len osobnosť veľkého formátu a Ona takou bola.

Neučila len pravopis, gramatiku či literatúru, ale aj všetko, čo bolo, aj nebolo medzi riadkami, najmä vd'ačnosť, hrdosť, národné povedomie. Prebúdza v nás lásku k národu, prírode, kultúre... Nad nikým nezlomila palicu, neranila nijakú dušu.

Ani toho najslabšieho žiaka nenechala padnúť na dno, vedela, ako veľmi by to otriaslo jeho sebedomím. Naopak, dokázala v ňom prebu-

diť chuť dostať a vyťažiť zo seba čo najviac. Dnes chápem a veľmi si cením tento jej prístup. Ona totiž v nás nevidela (moderne povedané) 32 deciek v predpubertálnom veku, Ona videla 32 osobností.

Jej spontánnosť na hodinách vytvárala atmosféru dobre fungujúcej rodiny. Vedela sa s nami zasmiať, no prvoradé boli hodnoty - zdvorilosť, slušnosť, rešpekt a úcta k druhému človeku, seba samým a svojmu okoliu. Dodnes vo mne rezonujú slová aj melódia piesne, ktorú nás mimo učebných osnov naučila: „*Ked' mi srdce choré, keď ma tieseň morí, zájdem si ja podvečierkom do zelenej hory...“ A verte, že keď do tej hory chodím....“*

Pani učiteľka Anežka Heráková, ĎAKUJEME!!!

Soňa Tanáčová a všetci Vaši žiaci

Doslov redakcie:

Keď sme sa pred niekoľkými týždňami spojili s jej dcérou Danielou, že urobíme s mamou rozhovor na diaľku a budeme chcieť uverejniť jej životný príbeh v novinách v rámci rubriky Naši učitelia, tak sme sa zhodli, že bude najlepšie urobiť ho cez spomienky jej kolegov a netušili sme, čo život pripraví...

Patrí sa ku krásnym slovám jej žiakov doplniť už len fakty. Pani učiteľka Agnesa Heráková sa narodila 11. 5. 1937 vo Veľkých Bierovciach otcovi Jánovi Herákovi a mame Márii rod. Toráčovej. Zobrala si za manžela pána Jozefa Heráka. Mali spolu deti Danielu a Marianu a bývali v našej obci č.p. 406. Životná púť pani učiteľky skončila 29. 10. 2023 v Blatnom. Česť jej pamiatke!

Naši učitelia: Tehlár, Heráková, Nad'ovičová, Nad'ovič

Štefan Závodník - 210 rokov od narodenia

Výročia

V našej obci pôsobilo veľa vzdelaných ľudí. Jedným z nich bol rímskokatolícky kňaz, pedagóg, výrazná osobnosť našej národnej minulosti a priekopník včelárstva na Slovensku - Štefan Závodník. Bol aj organizátor prvých hornouhorských spolkov a významný, ale „zabudnutý“ národný buditeľ.

Nie nadarmo ho zaradila Matica slovenská v roku 1863 medzi elitu Slovákov a jeho fotografia je na table - „*Výtečníci Slovenski*“.

Štefan Závodník sa narodil 2. septembra 1813 v Hornej Porube, v Rakúskom cisárstve.

Ako zaniatený bojovník proti alkoholizmu 1844 založil na základe poznatkov získaných v Divine „*Spolok striezlivosti*“, ktorý bol prvý svojho druhu v celom Uhorsku. V roku 1847 sa stal predsedom tzv. Centrálného spolku striezlivosti,

združujúceho všetky spolky na Slovensku.

Z iniciatívy Štefana Závodníka sa dňa 12. júla 1869 zišli poprední slovenskí včelári a založili Spolok slovenských včelárov v Hornom Uhorsku. Na tejto prvej schôdke zvolili aj dočasný výbor, na čele ktorého bol predseda Štefan Závodník.

Bol spoluzakladateľom Tatrína, spolupracovníkom Štúrových Slovenských národných novín. Zomrel dňa 12. februára 1885.

Dušan Pevný

Zadost'učinenie po rokoch driny

Gratulujeme

Po roku sa u nás už po deviatykrát stretli karatisti na Laugaricio gasshuku. Trénovali pod vedením troch najvyšších inštruktorov celosvetovej organizácie IOGKF zo štyroch spolu so Sensei Kayli Larsen 5. DAN, ktorá viedla hlavne tréningy žien. Súčasťou tejto akcie bola aj skúška na vysoký technický stupeň DAN, ktorej sa zúčastnil aj náš Sensei Karol Krejčí.

Ako prebiehala príprava na túto skúšku?

„Bolo to niekoľko mesačné každodenné tréningovanie, ktoré sa stupňovalo. Pomáhali mi sensei, ale aj sempai z nášho Tetsuji dojo, za čo by som sa im chcel poďakovať: domo arigato. Viackrát som v rámci tréningu navštívil aj susednú Českú republiku, kde som sa pripravoval spolu so Senseiom Vlastom Běhounom 5. DAN

pod vedením Senseia Jaroslava Kulika 6. DAN. Skúšku sme absolvovali spoločne.“

Ako potom prebiehala samotná skúška?

„V našom dojo bola prítomná komisia vedená hlavným šefinštruktorom IOGKF Senseiom Tetsuji Nakamurom 8. DAN a jeho technickými poradcami Senseiom Ermie Molyneuxom 9. DAN spolu so Senseiom Henrikom Larsenom 8. DAN.

Prítomnosť troch najvyšších predstaviteľov zo štyroch je podmienkou pre vykonanie skúšky na 6. DAN a vyššie. Sensei Nakamura nás oboznámil s priebehom skúšky a tým, čo budú od nás požadovať. Začali sme cvičením vybraných Kata a následne k nim príslušných Bunkai. Celá skúška trvala približne jednu hodinu, ale mne to pripadalo ako večnosť.“

No a ako skúška dopadla?

„Výborne! Obaja sme sa stali držiteľmi šiesteho Danu čo je už naozaj vysoké hodnotenie našej doterajšej práce v Goju Ryu Karate Do a ja som sa stal držiteľom najvyššieho technického stupňa v našej organizácii na Slovensku. Je to zvláštny, ale krásny pocit zadost'učinenia po rokoch driny. Emócie doznievali ešte dlho potom, ako nás sensei oboznámili s výsledkom našej skúšky na večernej Saionara párty.“

A čo ďalej?

„Ďalej? Na ďalšiu skúšku si musím počkať minimálne sedem rokov aktívneho tréningu. Ale o tom potom. Teraz chystáme výročný 10. ročník Laugaricio gasshuku, čo bude veľká slávnosť pre naše Tetsuji dojo. Veľmi sa tešíme, aj keď vieme, že nás to bude stáť zasa veľa síl, aby tento jubilejný ročník dopadol minimálne na jednotku, ako napísal krstný otec nášho dojo Sensei Tetsuji Nakamura o tomto 9. ročníku.“

Karol Krejčí, Redakčná rada

Karol Krejčí, druhý zľava

Divadelníci zo Sedličnej

Pátrali sme

Nedávno sme uverejnili snímku divadelníkov zo Sedličnej. Fotografia je z roku 1958 z areálu pri bývalom kultúrnom dome v Sedličnej.

Na snímke sú zľava: Jozef Čvančara, Anna Bočáková, Jozef Horňák, Zuzana Chrastinová, Ivan Hrušovský, Dana Rakúsová (vydatá Bulková), Dušan Hrušovský.

Divadelníci nacvičili hru Rozkošná príhoda pod záštitou Osvetovej besedy v Sedličnej. Divadelnú hru režíroval Rudolf Opatovský.

Ďakujeme nášmu kolegovi Štefanovi Šmatlákovovi za to, že fotografiu získal i identifikoval postavy.

Redakčná rada

Náhrobok je už v Stankovciach

Na vlastné oči

Dedinka Horša leží asi desať kilometrov od Levíc. V nej skončila pred 130 rokmi životná púť známeho strojcu bicyklov (rýchlobežiek) a ladiča organov v kostoloch Jána Pevného. Z úradných správ vieme, že zomrel na infarkt koncom júla 1893 počas spánku, keď oddychoval na lúke po ceste v prítomnosti svojho učňa Hamráka.

Miestni ľudia z Horše mu vystrojili pohreb a po žatve jeho brat Adam Pevný nechal zhotoviť pomník z pieskovca, ktorý stál celých 130 rokov na miestnom cintoríne. Hrobové miesto bolo zrušené v roku 1994, no miestni obyvatelia Horše si ctili pamiatku Jána Pevného zachovaním náhrobku na cintoríne.

Pre nás všetkých bolo veľkým prekvapením, ako nás miestni ľudia prijali a ako dokonale poznali fakty zo života Jána Pevného. O pamiatku na neho a hrob sa dlhé desaťročia starala miestna rodina, no zub času sa na pomníku podpísal zvetraním a machovou prikrývkou.

Mnohým ľuďom zo Stankoviec záležalo na tom, aby nedošlo k úplnému zničeniu pamiatky na nášho rodáka, a tak skrsla myšlienka o záchrane a prevoze náhrobku do jeho rodnej obce. Vybavili sa všetky potrebné súhlasy v Leviciach. Bolo potrebné niekoľkokrát navštíviť Horšu a vymyslieť technológiu presunu takmer 600-kilogramového monolitu, a tak sa po vydaní povolenia skupina chlapov vydala do Horše vykopať a previezť tento masívny kameň do Stankoviec.

Dnes je v našej obci, aktuálne aj po vyčis-

tení od nánosov a machu opieskovaním. Chlapi, ktorí sa o toto všetko zaslúžili, aktuálne uvažujú o obnovení aj písma na masíve, ktoré okrem iniciál obsahovalo aj báseň od jeho súčasníka, významného slovenského národovca Michala Kišša.

Keď sa všetky veci podaria, ako sú naplánované, mal by byť náhrobok s pamiatkou na tohto významného človeka osadený na niektorom pietnom mieste v našej obci.

Dušan Pevný

O Stankovciach v 19. storočí

Historická studňa

V 19. storočí, presne v sobotu 7. decembra 1872, vyšlo 146. číslo novín, ktoré vydávali v Turčianskom sv. Martine. Ich hlavným zodpovedným redaktorom bol Viliam Paulíny-Tóth a noviny sa volali Národné noviny. Z času na čas sa v nich objavila aj správa z Trenčianskej stolice či priamo z našich bývalých obcí.

Na tretej strane píše Ivano Liub v článku pod názvom - Od Trenčína po Beckov nasledovné:

„Trebárs Trenčín ešte spí národný spánok, predsa nemožno hovoriť, že by tuho spal. Jako

že by aj tuho spať mohol, keď už otvárajú obločnice spasného priestoru v Trenčíne nami vysokostení bratia Križanovci, ľudom vrelomilovaný kňaz Ondrisík, naši národní pravotári a iní.

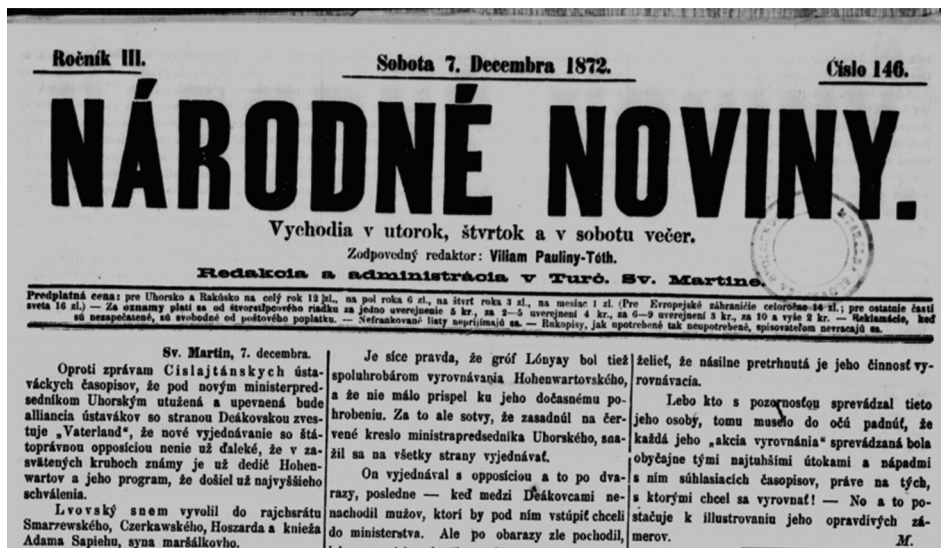
V tých obciach, ktoré patria do farnosti p. Štefana Križana, a z ktorých chodia deti do školy k p. Mikulíkovi v Stankovciach, v tých obciach bývajú mnohí rozumní roľníci, takže je radost' hovoriť s nimi. Tu je vo veľkej vážnosti „Národný Hlásnik“, ktorý dobre účinkuje, pomáhajúc tiež vypôsobiť založenie vzájomnej pomocnice v Stankovciach.

Medzi iným býva tu Ján Pevný, veľmi umný samoučený zhotoviteľ harmoník, ktoré požívajú dobrý chýr: Horespomenutí páni rozmyšľajú na založení závodu na harmoniky, v ktorom závide bude závodníkom p. Ján Pevný. Rozumie sa, že som tiež jeden z tých, ktorí nedajú zaspať tomuto predsavzatiu.

Kto ešte nevidel, ten môže vidieť, jako tu slovenskí roľníci bežia ani strela rýchlobežkami, ktoré hotuje p. Ján Pevný pomocou p. Vlčeka, umného strojného zámočníka.”

Členovia našej redakcie budú ďalej pátrať v archívoch a pokúša sa nájsť ďalšie zmienky o našich obciach.

Redakčná rada

Ked' vám narastú krídla

Šikovné ruky

V októbri tohto roku som sa zúčastnila aj s Pal'kom Klinčúchom v španielskej Valencii Workshopu s názvom **FLORISTIKA AKO UMENIE (FLORÍSTICA COMO ARTE)**, ktoré viedol svetovo uznávaný slovenský florista Robert Bartolen so svojou manažérkou Andreou a celým profi tímom (floristi asistenti, fotograf...). Spolu s Palim sme si nenechali ujsť príležitosť a namiesto dňa voľného programu sme sa dobrovoľne stali ich súčasťou. Spolu s nimi sme tvorili prípravný tím celej akcie.

V programe prípravnej nedele bola tiež exkurzia firmy VerdNatura (najväčšieho španielskeho veľkoobchodu s kvetmi), ktorá bola spolu s firmou OASIS a záhradou L' ALBARDA hlavnými sponzormi Workshopu. V rámci prehliadky tohto veľkého exportéra sme sa oboznámili s jeho fungovaním, programom - ako najlepšie využiť prebytočný materiál jeho ďalším spracovaním - sušením alebo momentálne veľmi populárnym preparovaním.

Mňa veľmi zaujalo vidieť na vlastné oči proces preparovania rastlín, pretože s takýmto materiálom v našej firme Kvetý Soňa už úspešne pracujeme a dekorácie z týchto kvetov sa tešia veľkej obľube i napriek ich vyššej cene. Jorge, ktorý nás celým dňom sprevádzal, nám názorne predviedol výrobu smútočného venca úplne iným štýlom, ako sú floristi na Slovensku zvyknutí.

A potom sme sa už pustili do najdôležitejšej úlohy dňa - prípravy materiálu (z neskutocného množstva druhov). Čistenie od listov, napúšťanie nádrží, zarezávanie stoniek a následné rozdeľovanie pre všetkých 22 účastníkov tak, aby mal každý k dispozícii rovnaké množstvo, druh, farbu... Poviem vám, bola to riadna drina, ale zároveň obrovská náplň, spracovať toľkú nádhernú masu kvetov...

Na druhý deň sme si už s Palim a našou „svalovicou“ vykračovali do sľúbenej záhrady snov. Jardín de L' ALBARDA, kde prebiehal Workshop, sa nachádza v historickom mestečku Dénia vzdialenom cca 1 hodinu cesty autom z letiska Valencia, a ktorú odporúčam navštíviť, ak sa do týchto končín Španielska náhodou niekedy zatúláte... Skutočná rajska záhrada!

Robert Bartolen nám najskôr predstavil teóriu k tomu, čo ideme tvoriť. Prízvukoval a kládol dôraz na to, (o čom som sama presvedčená), že florista svojou prácou dotvára celok. Zdôraznil, že práca, ktorú ideme vytvoriť, má byť akýmsi pomyselným monumentom v priestore a bude spočívať v téme - stôl pre dvoch, ktorý má zapasovať do okolitého prostredia či pozadia, či už je to socha, strih stromov, budova...

Stoly boli vopred rozmiestnené v zákutiach záhrady a ku každému patrila iná sada nádob. Každý z 22 zúčastnených si vylosoval svoju pozíciu. 1. úlohou po teórii bolo oboznámenie sa so svojím stanoviskom, rozmiestnenie nádob do najvyhovujúcejšej kompozície a do rána vymyslieť a nakresliť si vlastný návrh.

Ráno každý prišiel ku svojmu stanovisku s ucelenejšou predstavou o colorite a proporcionalite svojej fatamorgány. O chvíľku všade veľké mláky - hromadné namáčanie „oasisu“... Pracovali sme s eko čiernym „oasisom“, ktorý, žiaľ, zatiaľ ešte na slovenskom trhu nemá zastúpenie ani výhradného dovozcu. Verte či nie, niekto ho na svoj monument spotreboval 1 kartón, niekto aj 4.

No a samotná práca? Úprimne: pocit, ako keď vám narastú krídla... pocit pre každého floristu neopísateľne adrenalinový... obrovské množstvo kvetov... a potom, málokedy je tu taká možnosť - popustiť uzdu svojim myšlienkam, nechať ich voľne lietieť a zhmotniť v skutočnosť... Je to tak, pretože v bežnej praxi je florista poväčšine veľmi, veľmi obmedzený pri svojej tvorbe cenovým rozpočtom, možnosťami, okolnosťami. Preto tie krídla...

Vlastne, bola som trošku aj sama zo seba prekvapená, pretože som nepocítila žiadnu trénu, naopak, užívala som si všetko naplno, sledovala a tešila som sa rovnako z Pal'kovho diela. Palino Klinčúch je veľký talent a som si istá, ešte prinesie do sveta floristiky toho veľa. Našu tvorbu počas celého dňa sledovali nielen návštevníci záhrady, ale tiež zástupcovia firmy VerdNatura, Oasis, fotoreportér časopisu Clip. Myslím si, že my štyria zúčastnení Slováci sme prezentovali našu krajinu v dobrom svetle. Pretože dostať uznanie ako krajina - za neskutočné pracovné nasadenie - či už pri realizácii zadaných úloh alebo celodennej príprave materiálov u dodávateľa vo VerdNatura, ktorého slová citujem: „*Ked' som sledoval Slovákov pri práci, poviem, padla mi sánka... toto pracovné nasadenie a tímovú spoluprácu budem dávať všade za príklad!*“

Zo Španielska si odnášam mnoho skúseností, nové priateľstvá, uznanie... Ved', keď príde za vami taký florista z Madridu s dlhoročnou praxou, floristka Anna z Malagy, Beatrix z Dominikánskej republiky, floristka z Peru či fotoreportér z časopisu Clip a vyslovia osobné srdečné uznanie vašej práce, je to niečo neopísateľné. Niečo, čo ti dobije baterky. Niečo, čo ťa utvrdí v tvojom presvedčení, niečo, čo ti povie: „*Rob, čo robíš, robíš to dobre a nestrácaj krídla...*“

Soňa Tanáčová

Pavol Klinčúch, Soňa Tanáčová

Večer autentického folklóru

Udalosť

V dostatočne dlhom predstihu pred samotným večerom prišla informácia prostredníctvom obecného rozhlasu a webovej stránky obce o zaujímavom programe pre našich občanov. Vzhľadom na to, že avizovaný program mal byť v Bratislave, obec zabezpečila autobus na prepravu pre všetkých kultúry-čtivých divákov. Večer autentického folklóru – Trenčianske Stankovce v podaní FS Rozvadžan sa konal v piatok 27. 10. 2023 v dome kultúry Zrkadlový háj v bratislavskej Petržalke.

Autobus pre prihlásených občanov bol pristený o 17.00 hod. pri budove zrekonštruovaného obecného úradu. Cesta ubiehala bez problémov a program v Bratislave začínal o 19.00 hod.

Vestibul domu kultúry krášlili nástenky s fotografiami z uplynulých rokov FS Rozvadžan a našich najmenších folkloristov FS Lampášik.

Hľadisko sa divákmi z blízka i z ďaleka zaplnilo do posledného miesta. Moderátorkou večera bola Jarmila Kohútová, ktorá na javisku privítala starostu mestskej časti Petržalka – Jána Hrčku, poslanca obecného zastupiteľstva našej obce – Dušana Pevného a predsedu FS Rozvadžan – Vendelína Sedláčka. Po krátkych príhovoroch a vzájomnom odovzdávaní darčiekov sa na plátne začala odohrávať skrútená verzia filmu, ktorý vznikol k 50. výročiu vzniku našej obce. Naša obec bola premietnutým filmom predstavená na výbornú, prítomní diváci sa poďakovali potleskom.

Opona sa zdvihla a FS Rozvadžan v plnej zostave zaspieval pieseň o našej krásnej dedine, otextovanú našou spoluobčiankou Danielou Biesikovou. Následne sa na javisku vystriedali členovia FS Rozvadžan ako muzikanti, tanečníci, speváci so svojím bohatým programom. Za svoje

vystúpenia naši folkloristi zožali obrovský potlesk a na záver večera aj „standing ovation“.

Pokračovaním celovečerného programu bolo posedenie v sále kultúrneho domu pri hudbe, tanci a dobrom jedle, ktoré bolo rovnako pod taktovkou našich folkloristov. Z jednej strany tanečného parketu boli poukladané výhry bohatej tomboly. K losovaniu výhier z predaných tombolových lístkov došlo v neskorých večerných hodinách. Aj pri našom stole sa raz usmialo

šťastie, ale cenu získal Bratislavčan. V tento večer ma veľmi prekvapilo, že naši spolustolovníci z Bratislavy si pamätali, že FS Rozvadžan na rovnakom mieste vystupoval pred pár rokmi. Po veľmi príjemnom večeri strávenom s dobrou hudbou a tancom sme Bratislavu, plnú krásnych dojmov, opustili.

Naši folkloristi, za reprezentovanie našej obce vám ďakujeme!

Zuzana Jančová

Vianočný program folkloristov

FS Rozvadžan a DFS Lampášik

pripravili spoločný vianočný program a dovoľujú si vás pozvať na svoje vianočné vystúpenia, ktoré sa uskutočnia v dňoch:

9. 12. 2022 - sobota o 16.30 hod. v Rozvadzoch

spoločné vystúpenie FS a DFS v programe:

Vianočný orloj a stretnutie pri zvonici

16. 12. 2022 - sobota o 14.30 hod. v Trenčíne

spoločné vystúpenie FS a DFS v programe:

Čaro Vianoc pod hradom

25. 12. 2023 - I. sviatok vianočný o 10.15 hod v katolíckom kostole vo Veľkých Bierovciach

spoločné vystúpenie FS a DFS vo veľkom vianočnom programe:

Prišli ku vám koledníci

Tešíme sa na vašu účasť a spoločné vytvorenie príjemnej vianočnej atmosféry.

Výbor FS Rozvadžan

Rudná magistrála - cesta srdcom Slovenska

Rudná magistrála je so svojimi 240 kilometrami treťou najdlhšou turistickou magistrálou na Slovensku. My máme za sebou prvých šesť dní pochodu a pred nami je druhá polovica magistrály, druhá polovica zážitkov, druhá polovica sebazaprenia.

fakt našťvalo. Dnes nás čaká striedanie lazov, lúk a lesíkov. Začiatok je idylický, no rýchlo sa mení na predieranie vysokou trávou a zarastenými chodníkmi. Keď sa konečne dostávame do Sliackej Pol'any, pri studničke si dávame pauzu a desiatu. Naberáme vodu a pre istotu filtrujeme. V sedle Stará Huta nám začína pršať. Pokračujeme pekným daždivým lesom, len to značenie... hrôza. Ďalej pri striedaní lesa a lúk je to až zavádzajúce a mobil s GPS držím v ruke častejšie ako tinedžer. Do osady Blýskavica nás čaká ešte malá „Rambo dráha“ a z vysokej trávy a buriny mám topánky a gate komplet mokré až po pás. Napriek klesaniu do Zaježovej riadne spomaľujeme. Samko už cíti všetky otlaky

Deň 7.,

Kalamárka – niekde za Siroňom, 13 km:

Po medveďoch ani chýru, ani slychu. Zato rev hudby a podgurážených účastníkov sa z nejakej chaty valí do tretej v noci. Skaly na Kalamárke sú fakt krásne. Po rannom kolečku spodným okruhom sa môžeme vydať na zvyšný zostup do Detvy. Tu sa aj končí horská divočina a druhá polovica putovania bude mať už iný charakter. Po príchode si sadám do trávy a „čekujem“ mobil, ako najlepšie zorganizovať, vybaviť potrebné veci. Zasa som nepočúval synovu intuíciu a z hladkého preletu Detvou sa ešte raz vraciame do centra. Z mesta odchádzame o tretej a je jasné, že dnešný cieľ nedosiahneme. Ale ved' niet sa kam ponáhľať. Pri výstupe na Siroň nás ešte po horúcej Detve začne chladiť búrka. Nechce sa nám už vyťahovať bundy z vakov, tak si aspoň prehodíme celtu cez seba a kráčame bok po boku lesom ako také dvojhlavé strašidlo. Cestou na lúke pod lesom nachádzame ohnisko a to je jasná voľba na hrejivý ohník a vysušenie vecí. Ešte zhotovíme bivaľ so závetrím a tešíme sa na odpočinok.

Deň 8.,

Siroň – Sáska dolina, 22,1 km:

V noci sa budím na nejaké zvuky. Asi 50 m od nás beží niečo po lúke, neviem to však rozoznať. Malý macko alebo diviak. Ráno kontrolujem jedlo zavesené na neďalekom strome - všetko je v poriadku. Ostatné by som oželel, ale keby nám niečo zožralo tie voňavé slovenské jabĺčka, čo sme kúpili v Detve, to by ma

– 2. časť

Tip na výlet

a kolená. Silno zvažujeme, kde sa zložíme, ale je to veľký bojovník a nakoniec potiahneme ďalších 6 km. V Sáskej doline je prístrešok a ohnisko pri potôčku. No, čo viac si môžeme priať.

Deň 9.,

Sáska dolina – Evičkinovo jazero, 30,2 km:

Miesto posledného nocľahu nám doplnilo energiu a ráno upaľujeme v dobrej nálade. V dedinke Sása si doprajeme orechový koláčik s mliekom. Za obcou nastupuje rudno-magistrálna realita a niekoľko sto metrov si razíme cestu vysokou trávou a burinou. Potom sa ešte pridávajú kriky, trnie a chodník klukatiaci sa popod vysoké napätie. Ale lesné jahody sú tu vynikajúce. V okolí dedinky Babiná sa chová vo veľkom – kone a kravy všade navôkol. Dnes by som to pokojne „zapichol“ niekde pri Banskom Studenci. Samko chce však prekonať svoj rekord - pomyselnú 30-ku a nie a nie ho zastaviť. V Štiavnicí dopĺňame zásoby a naše bruchá. K Evičkinmu jazeru prichádzame dosť neskoro, no s radosťou si dávame ešte malý plavecký tréning. Keď nám už začnú drkotať zuby, poberieme sa do neďalekého lesíka a s dobrými pocitmi zo super dňa sa ukladáme spať...

Deň 10.,

Evičkinovo jazero – Rudno nad Hronom, 22,9 km:

Opúšťame Štiavnické Bane. Chodník vedie popri odvodňovacích žlaboch, kde obdivujem majstrovstvo a drinu „našich“ dedov. Pri prechode na Veľký Richňavský tajch krútime hlavami nad slalomovým značením trasy cez lúky. Vyťahujem teda GPS-ku, nech cez remízku trafíme správny prechod k jazeru. Ranné kúpanie si rozmyslíme pri pohľade na milión žubrienok hemžiacich sa pri brehu. Zajeme si a užívame božský pokoj. Nasleduje niekoľko kilometrov po asfaltke do dedinky Vysoká. Príchodom do obce je už naša posledná desiata spálená, tak sa rozkladáme a varíme obed. Dokonca sme ponúknutí miestnym okoloidúcim domácou pálenkou, no s úsmevom odmietame. Cesta do Rudna nad Hronom je najprv pohodová, neskôr zakrytá, trochu nezázivná a kamenistá zväžnica. Ešte 8 km, no čas je pokročilý, partákovi sa ozývajú všetky boliestky a riadne spomaľujeme. Ale v Samkovi je veľký bojovník a prekonáva vlastnú krízu. Dotiahneme to až na miestne ihrisko, kde sa rozkladáme na trávě. Domáci nám ponúka prístrešok bufetu. Krútiac hlavou ďakujeme, že je to o.k. pre nás. Až do rána...

Deň 11.,

Rudno nad Hronom – Žitavany, 24,3 km:

Už v noci sa mi zdalo, že hviezdíčky sa akosi pominuli a trochu sa zatiahlo. Ráno sa mi ešte nechce vstávať, ale keď ucítim prvé kvapky, v rýchlosti chvátame po veciach a bežíme pod ponúkaný prístrešok. Je to síce len prehánka, ale riadne intenzívna. Raňajky znova vynechávame, tie ovsené kaše nám už lezú krkom. Niečo si kúpime v ďalšej dedinke. Prvé 4 km do obce Brehy ubehnú ako nič. Ešte „prekročiť“ Hron a R1-ku a tešíme sa zasa do lesa. Tento civilizačný humbuk a frmol mi vôbec nechýbal. Odovzdávame sa poslednému pohoriu – Pohronskému Inovcu. Na Veľkom Inovci si dávame nekonečnú pauzu, ani sa nám nechce ísť dole. Myslel som, že nám stačí prejsť niekde na Obycké lúky. Ale Samko valí dolu brehom ako hladný furman do koliby. Jeho cieľ je niekde až pred Žitavanmi. Tak sa tomu nebránim a celú cestu sa ešte euforicky zabávame.

Deň 12.,

Žitavany – Zlaté Moravce, 5,8 km:

Ráno nás krásne prebúdzajú a zohrievajú lúče slnka. Raňajky vyriešime len fit tyčinkou, tešíme sa a nechávame si miesto na zaslúženú odmenu. Nahodíme „sviatočný oblek“ (t. j. naše

posledné čisté veci), pred Žitavanmi sa ešte opláchneme a doplníme vodu v studničke. Do Zlatých Moraviec je to necelých šesť kilometrov. Cestou vtiekujeme a riešime, kde si dáme obed – pre nás slávnostný.

S nástupom a všetkými zachádzkami sme našliapali takmer 250 km, vystúpali vyše 9500 výškových metrov. Triasli sa od zimy, potili z námahy a horúčav. Vyfúkajú, zmoknúť, obití ľadovými krúpami. Hľadali vodu, trasu, predierali sa húštinami a trnami. Videli sme však kus z našej krásnej krajiny, nazbierali nové skúsenosti, poznatky a zážitky. Nedá mi nevysloviť vďaka manželke a ľuďom, ktorí nám nejakým spôsobom pomohli, podporili nás a držali nám palce. Ďakujeme aj tým horám, že nás prijali a ďakujeme i „tam hore“, že sme si v zdraví a šťastí mohli splniť ďalší sen. No táto cesta je hlavne o 13-ročnom chlapcovi - Samuelovi Pavlíkovi, ktorý totálne vystúpil mimo svoju komfortnú zónu. Vzdal sa vymožeností ako je teplá voda, mäkká posteľ a podobných „samozrejmostí“ doby... Všetko potrebné si niesol celú trasu na vlastných pleciach. Kráčať aj s boľavými nohami, otlakmi, plíuzgiermi. Napriek malým krízam sa vždy prekonával a dosiahol svoj vytýčený cieľ...

Juraj Pavlík

Juraj Pavlík, Samuel Pavlík

Zastaralé slová a výrazy

Osveta

Každý jazyk prechádza časovým vývojom a slovná zásoba sa mení. Týka sa to aj nášho slovenského jazyka. Niektoré, kedysi bežne používané slová strácajú na význame a zanikajú. Pribúdajú nové slová, ktoré jazykovedci postupne pridávajú do nášho spisovného jazyka. V tomto článku si pripomenieme slová, ktoré sa kedysi bežne používali, ale postupne zanikajú a ich význam poznajú hľadajúc len tí najstarší.

Starší z nás majú isto ešte v živej pamäti slová a výrazy, ktoré v detstve a mladosti denno-denne počúvali a používali. Niektoré z nich počut' občas aj v dnešnej dobe, no mnohé zanikli, stratili na význame. Skúsme si tieto zastaralé slová pripomenúť niekoľkými vetami. Kto porozumie významu týchto slov alebo viet? Ale pozor, skúste to bez použitia Google.

Matka hovorí svojmu malému synovi: „Vstaň už z toho šerbla a vylez z pitvora. Šnuptichel daj medzi veci na pranie a uprac si tvoj klumperaj. Zalez potom pod duchnu pri šporhelte a chod' drichmať. Inak ráno nedostaneš frištuk do gágora a dám ťa do áreštu. A nemochli sa už toľko.“

Žena robí kázanie manželovi: „Včera som

mala meniny, ani bukréty si nedoniesol, ani kochl. Ani firhánky si nezvesil, ale si gramblavý a už sa chystáš do šenku. Ale na budelár zabudni, zavri gánok a hintov zostane doma“.

Manžel odpovedá: „Prestaň už s tým šten-grovaním, ruku mám v gipse a piglajz som ti aj tak opravil, ako si chcela a môj ancúg je stále dokrčený. Ty si mi ani ponožky nezaštopkala, lajblík je nevyrajbaný, ani u šustra si nebola s mojimi kapcami. Mala si ísť do apatieky pre moje pirule, čo mi predpísal felčiar a nebola si. Chceš, aby som skončil v špitáli alebo na cinteri?“

Matka synovi-žiakovi: „Zbal' si veci do školy, vezmi si aj cirkel a griflík a ten si šanuj. A neza-budni, dnes máte aj lučbu, prírodospyt a mra-

vouku. A poslúchaj, nie že budeš mať zas trojku z mravov! Vezmi si aj kalamár a inkúst. Vydř to už, čoskoro budete mať vakácie.“

Gazda hovorí: „Vzal som do árendy 10 meríc role, dohoví, aký bude z nej choseň. Na rínku som kúpil otku a tiež aj 3 žochy žita. To mi odviezol furman Jano. Za furmanku som mu dal krachel'ku jabúčkovice a pridal som aj dva húčiky, aby ma neomúval. Potrebujem si opraviť pluhy, vypadla mi tam šajba, ale nemám na to vercajch. Tak, kým ho zoženiem, upracem si aspoň drotuár.“

Tak čo, porozumeli ste týmto vetám? Kto nie, nech mu pomôže slovník, ktorý prikladám. Zastaralé slová sú tam zoradené v abecednom poradí a pri každom je jeho význam.

Ancúk – oblek	Duchna – perina	Hintov – kočiar	Mochlať sa – zavadzať, motať sa pod nohy
Šanovať – šetriť, opatrovať si	Apatieka – lekárň	Felčiar – lekár	Šenkár – krčmár
Húčik – drevený držiak v strede rúčky kosy	Mravouka – občianska výchova		
Šnuptichel – vreckovka	Árenda – zapožičaný (prenajatý) pozemok	Firhánka – záclona	
Choseň – úžitok	Mravy – správanie	Árešť – väzenie	Frištuk – raňajky
Inkúst – atrament	Omúvať – ohovárať	Špitál – nemocnica	Budelár – peňaženka
Furman – povozník, pohonič	Klumperaj – haraburdy	Šporhelt – šporák	
Otká – nástroj na vypichávanie buriny	Furmanka – odmena za odvoz		
Kochl – kvetináč	Piglajz – žehlička	Štengrovať – podpichovať	Cinter – cintorín
Gágor – krk	Kráchel'ka – fl'aška	Pirula - tabletká	Šuster – obuvník
Cirkel – kružidlo	Gánok – chodba	Krígel' – pohár na pivo	Pitvor – predsieň
Vakácie – prázdniny	Bukréta – kytica	Dohoví – kto vie	Gips – sádra
Lajblík – mužská alebo ženská vesta	Prírodospyt – náuka o zvieratách	Vercajch – nárad	
Drichmať – spať	Gramblavý – nešikovný	Lučba – chémia	
Rínok – trhovisko	Vyrajbať – opraviť	Drotuár – priestor pred domom	
Grifel' – nástroj na písanie	Merica – plošná miera	Šajba – podložka	Žoch – vrece

Takýchto slov bolo a je, samozrejme, oveľa viac. Tento článok je na odľahčenie a ako pripomienka, že aj jazyk sa mení a vyvíja. Starší nech zalovia v svojich pamätiach a vy, mladší si ich skúste zapamätať, aby ste vedeli, čo znamenajú, keď ich niekedy bude počut' alebo čítať v starých článkoch.

Štefan Šmatlák

Ako sa vo Veľkých Stankovciach zakladalo JRD

Takí sme boli

Veľmi dlho som rozmýšľal, či opísať situáciu v obci Veľké Stankovce pred viac ako 65 rokmi, pred založením JRD. Myslím si, že by to ľudí zaujalo, a tak som svoje spomienky dal na papier.

Všetko sa to začalo po februári 1948, keď moc v štáte prevzala komunistická strana. Prvé JRD boli založené v roku 1949. Bolo to po vzore sovietskych kolchozov. Neboli však dostatočne finančne a materiálne podporované zo strany štátu, tak sa mnohé aj rozpadli. V našej obci bolo v tomto smere viac rokov pokoj. Prenikali šušandy, kde sa aké družstvo založilo či rozpadlo. Prví agitátori začali do obce chodiť v roku 1956. Najskôr sa sústredili na najväčších gazdov Berkovcov, Ďurišovcov a na ďalších. Tí boli neobľomní, nikto nechcel podpísať prihlášku do JRD. Agitátori chodili do obce pravidelne. Keď občania vedeli, že znovu prídu do obce, tak gazdovia rýchlo opatrili dobytok, zamkli sa v dome a nikomu neotvárali. Dedina bola ako vymretá.

Keď sa agitátori nemohli dostať ku gazdom, tak zmenili taktiku. Začali gazdov pozývať na MNV z moci úradnej a tam ich presviedčali. Keď ani tak nepochodili, tak najtvrdších odporcov zobrali do áut a zaviezli do Trenčína do väzby. Večer ich však pustili a domov išli peši. Mala to byť výstraha, čo sa môže stať, ak nepodpíšu vstup do JRD. Manželka často spomína, že jej starý otec bol vo väzbe 7 týždňov a ani tak ho nezlomili. Zlomila ho staroba a strata síl.

Keď sa konečne podarilo získať podpisy viac ako polovici chotára, mohla sa konať ustanovujúca schôdza JRD. Za prvého predsedu bol zvolený pán Ďuriš - Martiška. Môj otec Ján Pevný bol schválený za účtovníka s platom 180 Kčs mesačne. JRD na začiatok nemalo nič, vzniklo

ako na zelenej lúke. Prvá veľká úloha - sústredenie dobytky. Každý, teraz už družstevník, musel dať do spoločného podľa možnosti kravu či ošípanú. Aj naša rodina dala jednu kravu a na tú, čo nám ostala, nám štát uvalil kontingent. Každé ráno som musel na JRD doniesť liter mlieka, raz do týždňa pol kilogramu masla alebo kilogram tvarohu. Kontingent odoberal pán Ďuriš - Čupala.

Na JRD pracovala významná skupina žien, zväčša dôchodkyň, ktoré pracovali v rastlinnej výrobe. Bolo ich 15 až 20 podľa toho, čo sa na JRD pestovalo, tak sa dá povedať, že stankovský chotár prekopali aj niekoľkokrát. Boli medzi nimi evanjelickými aj katolíckymi. Navzájom si rešpektovali cirkevné sviatky oboch konfesií. Teraz sa tomu hovorí ekuména. Aj sa priateľsky oslovovali. Moju mamu Annu Pevnú volali Anička, susedu Križanovú volali Betka a Evu Križanovú volali Iva, pani Dohálovú volali Magduška. Skupinovú vedúcou bola pani Garcová. Zo začiatku ich na pracoviská vozili na traktorovej vlečke, potom JRD zakúpilo vyradenú autobusovú vlečku a nakoniec ich vozil autobusom pán Gažik. A to už bol koniec jednej etapy v živote družstva a občanov v nej.

Pri založení družstva sa najviac angažovali pracovníci vojenského okruhu. A to najmä generál Strcula, plukovníci Hudec, Hamária a ďalší. Založenie JRD bola ťažká úloha. Negovať odveku túžbu roľníka mať kus vlastného gruntu, preto sa gazdovia tak veľmi bránili. V snahe využiť miestne pasienky, JRD umiestnilo do pajty v Beliciach cca 50 kusov mladého hovädzieho dobytky - junčoviny. Pásli sa v Dráči a v Kojnej. O stádo sa starali páni Pavlis, Beňo, Bednárík a Zlatovský

Zo svojich pamätí napísal RSDr. Ján Pevný

Ako vyzerala naša dedina

Historické mapy

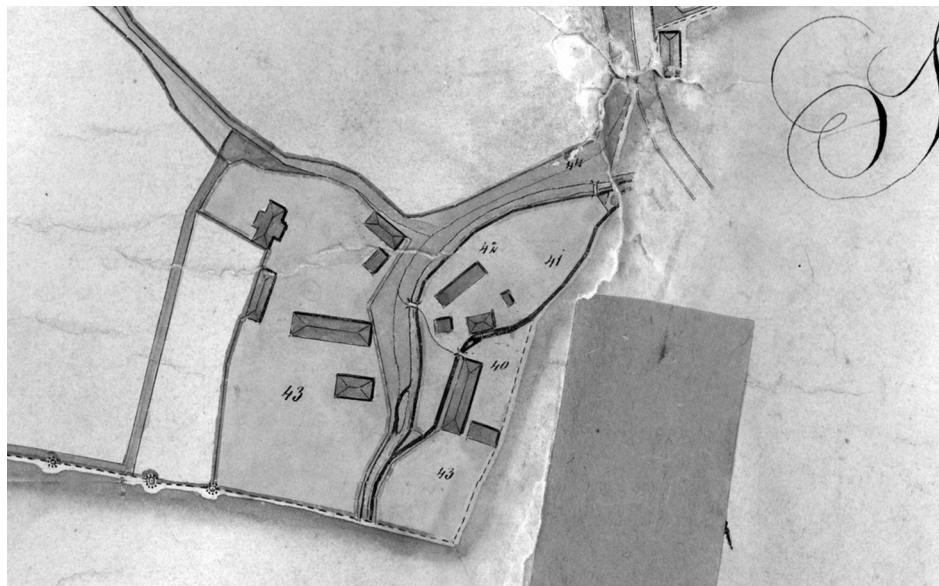
Podarilo sa nám do redakcie získať staré certifikované mapy našich obcí. Sú zväčša ručne maľované, no zodpovedajú právnomu stavu vtedajšej doby a sú na nich presne zakreslené budovy a parcely.

Prinášame vám výrez jednej z nich – Kis Stankoi Határ z roku 1860, teda chotár Malých Stankoviec.

Na výreze z mapy leží bývalý mlyn rodiny Minárikovej (medzi parcelami 40-41). Na parcele 43 stojí dodnes objekt, ktorý všetci poznáme ako zdravotné stredisko.

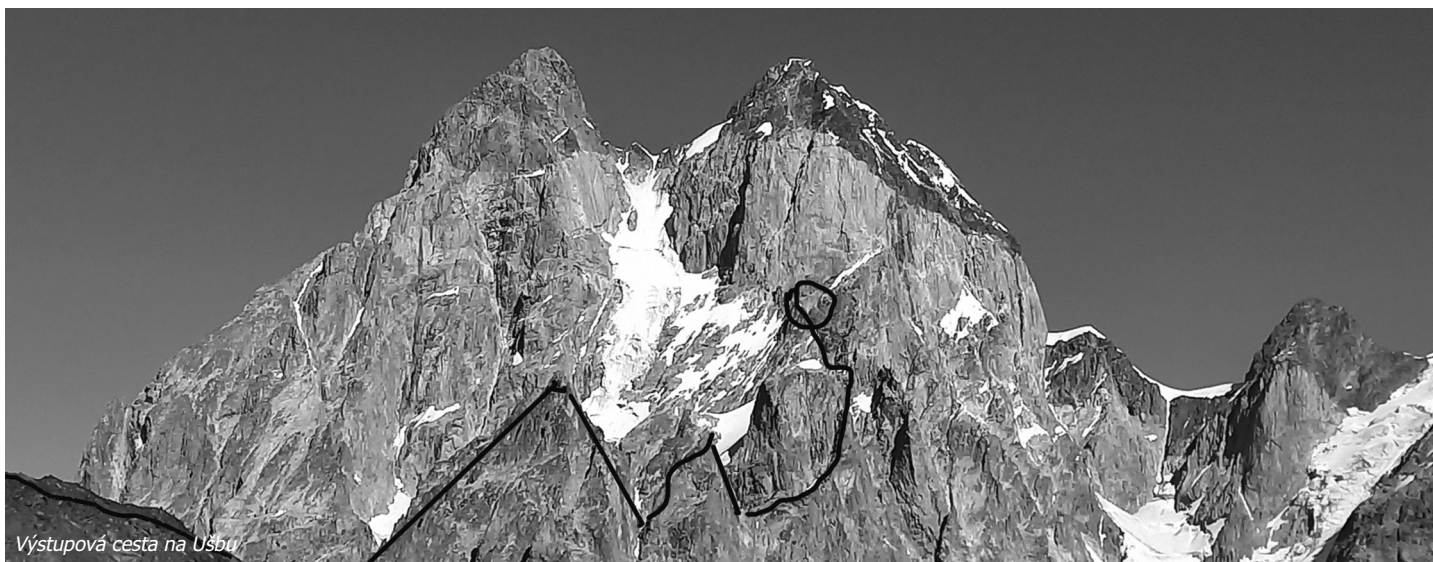
Na parcele 40 stojí hospodárska budova dodnes (rodina Vachánková) a rovnako dodnes stojí dom rodiny Minárikových na parcele 42 (Ivan a Alena Minárikovci – vedľa potoka).

Redakčná rada

Kaukaz 2023 (Arménsko, Gruzínsko, Azerbajdžan) - 1. časť

Pohorie Veľký Kaukaz je nádherná hornatá oblasť, ktorá sa vyznačuje úchvatnými prírodnými krásami a mimoriadnou kultúrnou rozmanitosťou. Leží v miestach, kde sa stretáva Európa s Áziou, medzi Čiernym a Kaspickým morom. Pohorie Veľký Kaukaz tvorí i prírodnú hranicu medzi Ruskom a Zakaukazskom so štátmi Gruzínsko, Azerbajdžan a v spodnej časti i Arménsko. Je dlhé 1 100 km a široké 160 km. Je potrebné povedať i to, že celá oblasť Kaukazu je už dlhé desaťročie jablkom sváru a vojnových konfliktov jednotlivých susediacich štátov a etnických skupín. Na severe je to Čečensko, ďalej Južné Osetsko, Abcházsko, nižšie Adžarsko - všetko na území Gruzínska a dolu na hranici Azerbajdžanu, Arménska a Iránu je to Náhorný Karabach a Nachičevan.

Výstupová cesta na Ušbu

V roku 1996 som bol účastníkom horolezeckej expedície Kaukaz 1996, ktorú vtedy organizovala cestovná turistická kancelária „Turistika a hory“ z Ostravy. Tisíce km na dvoch autobusoch z ČSAD Ostrava cez celú Ukrajinu a kus Ruska až do doliny Baksan. Potom výstupy na hory Donguzorum, Nakratau, Džan Tugan, Ušba a Elbrus, to boli neskutočné zážitky. Boli sme okrem iného i svedkami skazy legendárneho „Prujt 11“ (totálne vyhorel). Nezabudnuteľným bol i náš výstup na horu Ušba, na jej južný vrchol. Pri zostupe sme si vtedy povedali, že sa tam na Ušbu znova niekedy vrátíme. Vrátil som sa, ale po 27 rokoch.

Teraz to nebolo len o horách, i keď to bola nosná časť našej expedície. Naším cieľom boli i návštevy chrámov a kultúrnych pamiatok v Arménsku, Gruzínsku a pokiaľ nás pustia i v moslimskom Azerbajdžane. Nepustili nás tam. Práve vrcholil konflikt medzi etnickými Arménmi v Náhornom Karabachu a Azerbajdžanom. Jediná cesta do Azerbajdžanu cez Náhorný Karabach bola moslimskými vojakmi uzatvorená. Vôbec nás to nerozhodilo a zvyšný čas sme si rozdelili medzi Arménsko a Gruzínsko, čo sa neskôr ukázalo ako správne rozhodnutie. Letisko Zvartnos v Arménsku nás privítalo neskutočným augusťovým „hicom“.

Jerevan je krásne a v centre i moderné mesto. Vzhľadom na podmienky a miestnu kultúru je po architektonickej stránke veľmi citlivo navrhnuté a postavené. Čo ma však úplne fascinovalo bolo to, že i napriek letným horúčavám

a suchu, ktoré tam panovalo, tak bolo všade veľa zelene, vody a vodných fontán. Arménsko má 3 mil. obyvateľov. Z toho ich 1,2 mil. žije priamo v Jerevane. Večery v centre Jerevanu sú zážitkom. Ulice, reštaurácie a letné terasy plné mladých ľudí a krásnych áut.

Podľa štatistiky žije 55 % Arménov na hranici chudoby. Ako je teda možné, že sa tam žije takým honosným spôsobom života? Taxikár, ktorý nás vozil po celom Arménsku, nám to vysvetlil tak, že vo svete žije údajne až 10 mil. Arménov. Najviac v USA a v západnej Európe. Časť zarobených prostriedkov posielajú domov svojim rodinám. I jeho rodičia sa vysťahovali do USA, a preto i on si žije nad pomery. V priebehu dvoch dní sme v Jerevane navštívili všetky top miesta a kultúrne pamiatky ako napr.: pamätník a múzeum Arménskej genocídy, budovu opery, námestie Republiky a Charlesa Aznavoura, Kaskády a iné.

V ďalších dvoch dňoch sme navštívili významné časti kultúry, histórie a kresťanstva v Arménsku. Napr. chrámy Garni a Geghard postavené v 2. a 5. storočí n. l., a nakoniec chrám Khor Virap, ktorý je už od 4 storočia postavený priamo pod horou Ararat. Podľa historických faktov po 1. svetovej vojne daroval Lenin Ataturkovi na znak priateľstva časť Arménskeho územia, vrátane hory Ararat (národný kopec Arménov). Uvedená nehoráznosť vrátane genocídy arménskeho národa, keď Turci zlikvidovali v rokoch 1915 až 1918 1,5 mil. Arménov, sú dve najťažšie traumy v histórii Arménskeho národa.

Aby to bolo pre nás v Arménsku na „kompletu“, tak nakoniec sme si nechali ako čerešničku na torte výstup na najvyššiu horu Arménska „Aragats“. Najskôr autom skoro ráno po pomerne dobrej ceste až k jazeru Kari vo výške 2 900 m. Spočiatku sa jednalo o nenáročný výstup cez horské pláne až do výšky 3 500 m.

Vrchol hory Aragats

Odtiaľ to už bolo náročnejšie a do výšky 4 004 m sa už muselo i ľahko liezť. Potom dlhým a náročným horolezeckým terénom na hlavný vrchol hory Aragats, ktorý sa týči vo výške 4 076 m. Pred sebou sme mali 6 hod. zostup, preto po krátkom oddychu sme pokračovali v ceste k jazeru Kari. Po 14 hod. šľapania a lezenia a s vidinou čapovaného piva sme konečne v neskorých večerných hodinách dorazili k jazeru Kari, do malej reštaurácie. Ruský hovoriaci personál nás neobslúžil s odôvodnením, že pivo a malé občerstvenie je málo a keď chceme, tak si musíme objednať viac, teda i pol kilové šašliky s prílohami, a bodka.

Na druhý deň skoro ráno nás už pred penziónom čakal náš taxikár. Najali sme si ho, aby nás nejakým bezpečným spôsobom dopravil do Tbilisi v Gruzínsku. Situácia sa začala v Náhornom Karabachu na hranici s Azerbajdžanom vyhrocovať a preto bolo potrebné odtiaľ čím skôr vypadnúť. Cestou sme sa ešte stavili na pre-

krásnom jazere Sevan s historickým chrámom Sevanavank. Jazero Sevan je nádherná časť arménskej prírody. Cestou k hraničnému prechodu do Gruzínska sme išli okolo ruských

a arménskych vojenských základní na hranici s Azerbajdžanom. Rusi tam mali pôsobiť ako poistka pre mier. Mali, ale nestalo sa.

Jozef Opatovský

Pred horou Ušba, v strede Jozef Opatovský

Na tom našom dvore – 4. časť

Chovateľské rady

Záverečnou časťou pokračujeme v sérii článkov o chove domácich zvierat, menovite oviec a kôz. Na záver vám chceme povedať to, čo vás môže postihnúť pri chove domácich zvierat.

V chove kôz a oviec nás, samozrejme, môžu postretnúť i nepríjemné skúsenosti. Niektorým môžeme predchádzať, iným nie. Medzi najzávažnejšie problémy patria: napadnutie parazitmi, hnačky, zdutie alebo acidóza.

Medzi najčastejšie patria tráviace problémy, ktoré sú spôsobené zmenou výživy. Prejavujú sa hnačkami v ojedinelých prípadoch aj týmpaniou (tzv. zdutím). Ak dodržíte zásady pri kŕmení, nemali by sa objaviť. Ak sa však hnačky objavia, treba zvieratám obmedziť zelené krmivo, nahradiť ho senom. Mne sa vždy osvedčilo nasypanie dreveného uhlia do krmidiel. Za pár dní ho ovce i kozy schrumali a bol pokoj. Hnačka sa môže objaviť aj po jednorazovom skonzumovaní väčšieho množstva jadrového krmiva.

Acidóza - prekyslenie organizmu, je spôsobená prekyslením bachora zapríčinené rýchlym a nadmerným príjmom krmiva. K acidóze dochádza, keď sa v tele nahromadí príliš kyselín a obličky ani pľúca už nedokážu udržať pH organizmu v rovnováhe. Pri dlhšie pretrvávajúcich zdravotných problémoch treba privolať veterinárneho lekára.

Zdutie - prežúvavce majú veľmi citlivý tráviaci systém na zmeny, takže každá maličkosť pri kŕmení môže mať vážne následky. Tento stav je zvyčajne spôsobený kŕmením veľkého množstva potravín s vysokým obsahom bielkovín, ako sú lucerna alebo d'atelina, repa, jablká, kapusta, ktorá ľahko kvasí a podporuje tvorbu plynu. Zdutie je ľahko viditeľné voľným okom. Obidve strany alebo strana na ľavom boku sú značne zväčšené. Zviera silno dýcha,

Bahnica a jahňatá Suffolk

odmieta jedlo a krmivo, pohybuje sa neochotne alebo vôbec. Mnohokrát škripe zubami.

Na ošetrenie je potrebné čo najskôr odstrániť prebytočný plyn zo žalúdka. Ovcu alebo kozu je potrebné umiestniť tak, aby horná polovica tela bola vyššie ako dolná a jemne masírovať ľavú stranu, pokiaľ možno donútiť ju k pohybu dolu kopcom.

Ctení priatelia, pokúsil som sa vám zhrnúť niečo o chove oviec a kôz, ktoré, samozrejme,

nie sú všetky z mojej hlavy, ale hlavne zo skúseností ozajstných odborníkov. Sám som si za pár rokov s mojimi zvieratami prešiel chybami a nezdarmi, z ktorých som sa poučil. Človek sa najlepšie učí na vlastných chybách – je to drahé, ale lepšie sa to zapamätať.

Ak potrebujete poradiť, tak som tu pre vás. Budem sa snažiť nájsť pre vás radu alebo riešenie. Tel.: 0905744599, Mail: zuffap70@gmail.com.

Peter Žuffa

Štedrý deň na stípe

Príbeh zo života

Vianočný čas strávený počas vojenskej služby býval väčšinou kludný. Jednak všetko, čo mohlo, išlo domov, teda väčšinou starí vojaci – „mazáci“. A čo ostalo, striedalo sa v službách. Ved' strážiť „bojovú pohotovosť“ armády bola vysoká priorita...

Ako mladý vojak som bol príslušník spojovacej roty, v kasárňach nás volali „drátenníci“. Počas Vianoc sme sa striedali v 24-hodinových službách, potom sme mali voľno. I v čase voľna bol však život v kasárňach často prekvapivý.

Bolo tomu tak i v tomto prípade. Na Štedrý deň tesne popoludní sa „doväli“ náš spojovací náčelník – Pepa Bez, preto sme ho z pocho-piteľných dôvodov volali „Šeřík“. Panikár, ktorému nebolo páru...

No čo môže spojovací náčelník vymyslieť na štedro-denné popoludnie...? Doma možno nuda, možno sa chce vyvetrať alebo ho nahnevala žena, netušili sme. No on na plné ústa: „Vojáci, jdeme skontrolovať linky na Čakov!“ To bola dedina, kde by sa v prípade vojny presúvalo velenie nášho pluku do lesov okolo nej. Čo nám ostávalo? Počúvať rozkaz. Zbalit veci. Navliecť maskáče a hybaj do lesov.

Všetko sme boli mladí vojaci. Traja. Prechádzali sme postupne všetky „utajené“ miesta a prezvávali linky, teda dráty. „Náčelníku, u mně dobrý,“ volá kamarát. „U mňa tiež,“ hovorím do slúchadla kamarátovi. Postupne sme obchádzali trasu linky. Miestni, čo nás videli, nám rukami ukazovali a naznačovali kruhy nad čelom, asi či sme normálni, na Šted-

rý deň.... No rozkaz je rozkaz a bojová pohotovosť musí byť pod kontrolou neustále.

Čo čert nechcel, na jednom úseku bolo spojenie prerušené. Náčelník behal v šoku a panike od stĺpa ku stĺpu so skrivenou grimasou: „Co budeme dělat, vojáci, proboha!? Velení mě odvolá...“ Hrýzol si do hánok na rukách a zúfal... „Náčelníku, našiel som to miesto s prerušením linky, na tomto stípe,“ ozval som sa. Číslo 444 mal stĺp označenie, tie štvorky mi prischli, aj dres som nosil s týmto číslom.

„Vojáku, ja vás zlíbám!“ začal ma triasť za plecía. No, ale čo teraz? Drát bol prerušený na vrchole dreveného stĺpa. Drát bolo vlastne lanko v plastovom obale. Často sa starobou samo prerušilo od pnutia.

Náčelník bez rozmýšľania: „Vojáci, vylezete vzhúru na sloup, propojíte to a jdeme domů.“ On áno, no my sme už tiež chceli mať pokoj. Znovu on: „Vojáci, kdo z vás má zkušenosti s lezením na sloup?“ Ticho. Nikto z nás troch.

„Dobrá,“ a ukázal na mňa, „vy jste sportovci, vy to zvládnete!“

Vytiahol z bedne GAZ-u dva obrovské kusy železa. „Mačky“ sa tomu hovorilo. Mňa zalial pot. Skôr mi to pripínalo dve obrovské klepetá kraba či chrobáka roháča. V živote som to nemal v rukách, nie to ešte na nohách...

„No, amen, ak toto zvládnem, prežijem, bude dobre,“ a pozrel som sa na takmer 9 - metrový stĺp. Tak mi to kamaráti namontovali na vojenské topánky „kanady“. Keď som sa postavil, bol som ako astronaut. Mal som pocit, že sú „mačky“ ťažšie ako moje nohy. Prebehlo mi hlavou všetko...

Suchý nácvik na zemi. Pod'me ho. Na prvom metri som si to vyskúšal. Snažil som sa váhu tela prenášať do piat a tým sa zuby „mačiek“ vrývali do dreveného tela stĺpu. Takto som získaval istotu. Istil ma pás s karabínou, ob-tiahnutý okolo stĺpa, ale ten som musel vždy jednou rukou posúvať vyššie a vyššie.

Hurá! Našiel som systém. Kamaráti s náčelníkom ma povzbudzovali z „matičky“ zeme. Dorazil som na vrchol. Urobil, čo bolo treba. Štedrý deň, neskoré popoludnie. Ja na stípe. Spojenie pre velenie zabezpečené. Hotovo. Teraz dolu. Ako? To som neskúšal na sucho... Napadol mi fór o tom bláznovi, čo každý deň vyliezol na stĺp a pripol naň lístok s textom: „Koniec stĺpa.“ „Nebude to môj koniec?“ Hlavou mi prebehlo: „8-9 metrov, to neskočím, že?“

Skúsím teda zliezť. Nejak o mi to aj darí, no vždy keď uvoľňujem poistný opasok, riziko stúpa. Veru, nie som si istý. Vo výške asi troch metrov nad zemou som šiel uvoľniť opasok, aby som mohol prešliapnuť nižšie. V tom rana. Okamžik hrôzy. Krik. Buch. Šok. Preberám sa na zemi... Zletel som zo stĺpa ako vreca zemiakov z výšky asi troch metrov.

Maskáče dotrhane, celá hrud' vykasaná, ruky doškriabané od povrchu stĺpa, veru, hladký nebol a vrchol všetkého... pohľad na môj rozkrok dotrhanej skrz na skrz, premklo ma, keď som si pomyslel, čo sa mohlo stať. Ocelový „šrób“ od betónového „patníka“, čo bol oporou stĺpa, no, hrôza pomyslieť, čo mohol spôsobiť...

„Jste celej, vojáku?“ pribehol ku mne náčelník. Pokýval som hlavou a bez akéhokoľvek slova demontoval „mačky“. Nastúpil do pripraveného GAZ-u.

V kasárňach som sa prezliekol do uniformy a „tešil“ sa na Štedrú večeru. Pri spoločnom stolovaní v telocvični sme si dali „šnicl'u“ so šalátom. Miesto rodičov či farára sme si vypočuli pozdravy od ideologického náčelníka. Tak, aj takéto sme mali Vianoce na vojne. Nevie ako iní, ale ja v tom roku aj na stípe...

Dušan Pevný

Pred výstupom na stĺp

Dievka a mŕtvy

Zaujalo nás

Stankovské dievky chodievali každoročne spievať „Hoja Ďund'a“. Väčšie sa schádzavali na veľkostankovskom cintoríne a pri speve sa tam bavievali až do polnoci. Menšie sa schádzavali „nad Jančých cestu“. Okolo polnoci sa dievkam ukazovali na cintoríne strašidlá a potom sa ani jednej viac nechcelo spievať, ale všetky sa rozutekali domov.

Jedna pevná, veselá a smelá dievka povedala: „Ja sa tých strašidiel nebojím, lebo to chodia chlapi preoblečení strašiť.“

Keď sa o rok neskôr zase dievky zvolávali, aby si išli zaspievať „Hoja Ďund'a“, riekla tá smelá mládencom: „A čo si vy myslíte, že sa ja toho strašidla na cinteri bojím? Veru nebojím, lebo to strašidlo je doktor z vás.“ Mládenec sa božili a kliali, že ani jeden z nich nikdy nebol na cintoríne strašiť, ale že to tam mŕtvy z hrobu vstáva. Ona ale so smiechom povedala: „Však sa ja dozviem, kto nás to strašiť chodí, lebo ak tejto noci príde, uchytím mu širák!“

Vybrali sa teda dievky so spevom na cintorín ako obyčajne a medzi spievaním a žartom tak rýchlo im čas prešiel, že sa ani nenazdali, keď sa priblížila polnoc a kde sa vzal, tu sa vzal, spoza jedného hrobu vyskočivší chlap. Všetky dievky sa od veľkého ľaku rozutekali, len tá smelá priskočila k chlapovi, uchytla mu širák z hlavy a utekala zrovna domov. Bárs počula, že za ňou čosi dupoce, neobzrela sa za seba, lebo myslela, že ju to doktor mládenec naháňa, len výskokmi bežala, čo jej para stačila.

Ešte ani dobre domov nedobehla s uchytým širákom, už mŕtvy stál pod oknom.

Doma ukázala materi širák a hovorila, že ho uchytla na cintoríne doktoru za strašidlo preoblečenému mládencom a riekla: „Len by som rada vedela, ktorému z tých mládencom ten širák patrí!“ V tom zavolal ten mŕtvy zvonku spopod okna: „Daj mi môj širák!“

Dievka a matka sa toho hlasu veľmi naľakali a vyhodili ten širák von oknom.

Ani dobre nepreletel širák cez okno von, už zas bol vhozený naspäť do izby, a ten mŕtvy riekol: „Kde si ho vzala, ta ho dones!“ Dievka s matkou vyhodili širák zase von oknom, ale zase im bol naspäť veľkou silou do izby hodený, a mŕtvy len volal: „Kde si ho vzala, ta ho dones!“ I tretí raz im širák vyhodенý zasa naspäť do izby vletel a mŕtvy tie isté slová povedal.

Už obe vedeli, že to nežartuje mládenec, ale že to je pravé strašidlo, cez polnoc z hrobu odišné, ktoré tak dlho pri okne stálo, až bolo koho počuť zaspievať. I dcéra i matka boli tak prestrašené, že celú noc ani len oka nezažmurili a ledva dočkali rána. Ráno sa zobrali na faru, vyrozprávali všetko, čo sa stalo a prosili kňaza o radu a pomoc. Kňaz povedal dievke: „Darmo je, musíš širák ta zaniest, kde si ho vzala, potom budeš mať pokoj.“ Ale dievka sa bála

sama ísť na cintorín, lebo sa jej vždy pred oči postavovalo to strašidlo. Kňazovi bolo dievky a jej matky ľúto, preto povedal, že pôjdu dvaja kňazi s ňou ešte tej noci na cintorín, aby, kde širák vzala, ta ho aj položila.

Dievka prišla potom večer i so širákom na faru, skadiaľ dvaja kňazi s ňou išli na cintorín, kde ju pojali medzi seba, zapálili posvätené sviece a svätenou vodou dookola kropili. Tu sa pýtal farár dievky: „Kde si ten širák vzala?“ Dievka ukázala na jeden hrob a riekla: „Tuto!“ Kňaz jej kázal: „Teda ho tu aj polož!“ A keď dievka medzi dvoma kňazmi stojaca ten širák položila na miesto, kde ho bola v predošlú noc uchytla, strhol sa strašný víchor, schytil dievku spomedzi kňazov, zanesol ju kto zná kam, že nikdy viac o nej v Stankovciach nebolo chýrovať. Kňazom sa však nič nestalo, lebo tí len so strachom obišli, a keď po dievke ani znaku nikde nebolo, odišli domov.

Zozbieral: Jozef Ľudovít Holuby

Poznámka – túto povesť rozprávali matky dievkam, aby im v noci von nevychádzali a chuť na túlanie zaháňali, a je z rozprávania panej, ktorej babka zo Stankoviec pochádzala.

Zdroj: Slovenské pohľady, 1896, roč. 16, č. 5.

spracoval Vendelín Sedláček

24. PLES športovcov

TRENČIANSKE STANKOVCE

10 februára 2024
Spoločenský dom . 19:00

Vstupné: 45,- €. Predpredaj a rezervácie na: 0907 400 879

hudobný hosť:
BEÁTA DUBASOVÁ
a plesové kapely
GEORGO,
GARÁŽANKA, TERMINÁL

Martin Nemec zo Stankoviec

Z archívov

Martin Nemec z Malých Stankoviec sa dostavil na ilavskú kongregáciu roku 1670, dňa 6. februára so zákonne vystaveným svedectvom o smrti manželky svojej, v zajatí tureckom podstúpenej.

Predložené svedectvo hovorí: „Ad 1669., 29. novembra, my, Martin Husár, na ten čas rychtár dediny Welkých Stankowicz, Mišo Wakoš, Mišo Domko - prisažný, Andráš Nowák a Gurik Tkadlec, tolikéz prisažný z Malých Stankowicz - známo činíme týmto našim psaním, všem wúbec, obzwlašte komu wedti přináleží, že my na žádani šance od Martyna Nemecza, suseda a obyvatele Malo-Stankowského, z strany jistého vyswědčení od nás, aby sme jemu vydali, a to z strany manželky jeho, kterau mu pohan zajal do Tureckej zeme, kterážto dostala se do Dolního Belehradu. Téhož času zajatý síce Wlk Michal, pastýr Sedliečanský, též se do toho Belehradu dostal, ona tam zůstawala, a často s sebou býwali na řeči. S mocí Božskou wyslobozený síce, dal se zas na službu do Welkých Stankowicz za pastýra.

A tak my obeslawsse tohože Mychala Wlka pred sebou twrdo sme jeho prisahali, napominajúce prw dobrými slowy, aby uštipek duši swej neučinil, kterýžto po přísaze to oznámil, že w tom Belehrade nejprwe zůstawše tehotnou, po půrode zůstawala zdravá, než s druhým bremenem chodíce, pri tom život swůj jest dokonala táže manželka Nemecz Martynowa, jménem Dubnický Anna, kterýžto Wlk Michal byl přítomný pri tom, když ju ten Turek pochovával, u kterého byla. Pro lepší toho jistotu tento list a Wyswědčení sme jemu vydali, a to w přítomnosti níže psaných osob zemanských.

Actum in Nagy-Sztankócz die 21. Januarii Ad 1670.

Martyn Husar na ten čas Rychtár, Welko Stankowský s prisažnými z wrchu psanýma - manu aliena. Andreas Nowák, Georgius Tkadlec

- manu aliena.

To powedá Wlk Michal, že i za tým kdykolwek a kdekolwek hotowý jest z strany tejto věcy přísahu položit. Coram me Nicolao Valentini m. p. Coram, me Francisco Tomczani m. p.”

Výrok znie - svedectvo sa uznáva za platné, ale pre lepšiu istotu musí sa svedok dostaviť pred fórum svedomia. Preto sa uzaviera, aby svedok prišiel na budúcu stredu do trenčianskeho kostola, kde po náležitom examnovaní, v prítomnosti farára trenčianskeho, dvcth. p. Urbanoviča a dvcth. p. diakona trenčianskeho, na svoje svedectvo prísahu musí zložiť. Potom sa prosebník vyhlási za slobodného. Že sa viac tento pád (prípád) nespomína, Nemec naisto dostal povolenie k ženbe a ho aj hned' použil.

spracoval Štefan Šmatlák

Klubový večer v klube Nestor

Historické foto

Na slovíčko s reprezentantom

Mladé talenty

Jakub Kadák je bývalý hráč AS Trenčín, rodák z našej obce, hrajúci vo švajčiarskom FC Luzern. Jakub sa po veľmi ťažkom zranení vrátil na futbalové trávniky a patrí medzi veľké opory svojho mužstva.

Odmenou mu bolo povolanie reprezentovať naše Slovensko už v predchádzajúcich dvoch asociačných termínoch a isto si bude pamätať moment, keď mohol byť súčasťou futbalovej reprezentácie priamo v súbojoch o účasť na Majstrovstvách Európy.

Jakub, ako si vnímal moment, že ťa nominovali a máš šancu hrať za národný team?

„Bol som neskutočne šťastný, keď som videl moje meno na nominačke. Bral som to ako obrovskú motiváciu, ale aj ako odmenu, pretože od malého chlapca som tvrdo pracova, aby som sa raz dostal do reprezentácie.“

Je to splnenie tvojho sna?

„Áno, samozrejme. Myslím si, že je to sen pre každého futbalistu. Verím, že čím skôr dostanem šancu aj v zápase a ukážem sa v dobrom svetle.“

Si nominovaný aj na rozhodujúce zápasy o účasť na Eure, veríme, že ťa uvidíme aj hrať. Je účasť na futbalovom Eure tvojou najväčšou výzvou?

„Už veľmi dlho si prajem zažiť niečo podobné ako je Euro. Chcem cítiť tú atmosféru, nasadenie, fandanie fanúšikov a všetko, čo sa s tým spája. Bol by som nesmierne šťastný sa toho zúčastniť. Samozrejme, najskôr potrebujeme ešte ten jeden vytúžený bodík, aby sme sa tam dostali, a ak sa tak stane, potom bude už iba na mne, ako budem makat', aby som sa dostal do konečnej nominácie na Euro.“

Ďakujeme za rozhovor, Jakub, a prajeme ti, aby sa tvoje sny splnili. Veríme, že v čase, keď budú expedované tieto noviny, tak bude všetko jasné a Slovensko bude účastníkom Eura.

Dušan Pevný

Sedličianski futbalisti na Inovčeku

Pátrali sme

V minulosti sa ľudia zo Sedličnej stretávali pri rôznych zimných a letných športových podujatiach na Inovčeku. To je časť chotára smerom pod pohorie Inovca.

Azda najčastejšou zábavou boli tradičné futbalové zápasy. Počas zápasov, ale aj po nich, bolo treba dopĺňať tekutiny. Že to bolo občas aj pivo či iné tekutiny, to nikomu nevadilo.

A tak sa počas prestávky s občerstvením zoradili chlapci v tomto poradí – zľava Jozef Sýkora, Milan Kašša, Milan Bočák, Ján Bočák, Dušan Hrušovský, Jozef Kurtiš, Marián Balaj, Pavol Sládok a František Januška.

Kto bol autorom fotografie, sme sa nedozvedeli. Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli identifikovať týchto chlapcov.

Redakčná rada

Musím to dať a dávať to!

Naši súčasníci

„Ahoj, Miro. Ako si bežal v Košiciach?“ pýtali sa viacerí a sú možno zvedaví...

Tento rok 1. októbra 2023 sa konal v Košiciach 100. ročník Medzinárodného maratónu mieru. Veľká bežecká, športová a spoločenská udalosť. Toto jubileum spôsobilo medzi bežcami doslova davovú psychózu. Každý tam chcel byť. Ja sa radím medzi ľudí, ktorí nemusia byť všade, ale tentokrát som sa nechal davom strhnúť aj ja.

Miroslav Letko

Tak som sa, ako mnohí ostatní, prihlásil so skoro ročným predstihom, aby bola istota, že sa na podujatie vôbec dostanem. Zároveň som si tým ujasnil svoj tohtoročný športový cieľ – opäť sa pokúsiť bežať čo najlepšie, najrýchlejšie a byť konečne aj v Košiciach v cieli maratónu (42 km a 195 metrov) do troch hodín. Počasie nám prišlo, bolo skoro ideálne. Skvelé aj pre bežcov aj pre divákov, ktorých boli okolo trate tisíce. Boli hluční, povzbudzovali, tleskali, parádali!

Na štarte som stál pomerne vpred. Pár krokov za Keňanmi a najlepšimi Slováckmi, primerane k mojej predpokladanej výkonnosti. Po odštartovaní sa riava bežcov dala do pohybu a všetci sme s nadšením začali zbierať plody svojich tréningov. Ja som sa na prvých piatich kilometroch postupne doťahoval na skupinu, ktorú viedli vodiči na cieľový čas 3 hodiny (tempo 4:15). Moja predstava bola ísť s nimi v skupine, stíhať, zároveň neplytvať energiou, bežať rýchlo, ale ľahko, dýchať kľudne. A túto

predstavu sa mi, k mojej veľkej spokojnosti, dарило napĺňať. Prvých 10 km ubehlo ako voda. Letmo som skontroloval, aké mám tepy, a keď som uvidel, že sú cca také, o akých som sníval, hovorím si v duchu, že: „*Váááá, toto dnes vyjde!!!!*“ A aj keď bolo do cieľa ešte „*véééé!*“ mi ďaleko a bolo predčasné sa tešiť, od tejto chvíle som ani raz nezapochyboval. Takto som v pohode a radosť odbehol v skupine prvé kolo mestského okruhu, polmaratón za čas 1:29:50, čo bolo skvelé.

Vbiehali sme do druhého okruhu. Cítil som sa výborne, až euforicky. Vedel som, že všetko ťažké ešte len príde, ale akosi som sa na to aj tešil. Niekde na 25. km som začal premýšľať, že toto ma asi neuspokojí, dosiahnuť niečo „lahko a bezproblémovo“, a začal som premýšľať, že záuťoím aj na svoj osobný rekord z maratónu v Bratislave (2:57:30, z r. 2016). Aj som záuťočil, ale bol to len taký platonický pokus, mrhanie silami. Odpúťal som sa od sku-

piny, ale nezískaval som pred nimi nejaký zväčšujúci sa náskok. Navyše, prišiel dlhý úsek s miernym stúpaním a protivetrom a mne akosi začala dochádzať pohoda. Nie, nie, uvedomil som si, osobák dnes nedáš, drž sa pekne pôvodného plánu. Troška som zvolnil s vedomím, že skupina za mnou ma dobehne a budem pokračovať s nimi.

Na obcerstvovačke na 37. km som prešiel na krátko do kroku, že si vychutnám posledný energogél, ale hneď sa za mnou ozvalo: „*NEZASTAVUJ!!!*“ Bol to vodič skupiny na 3 hodiny. Uf, to si piš, že nezastavím, nič ma nezastaví... únava je už riadna, stehná pália, lýtka horia... ale nič ma nezastaví... musím to dať, chcem to dať a dám to!!! Tie posledné kilometre, ohromne som si ich užil, prežil a vychutnal. Možno o to viac, že sa mi takto (2:59:19) podarilo na košickej trati zabehnúť až 10 rokov od prvého pokusu a na piatykrát.

Miroslav Letko

Redakcja HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kádák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kádák, Bc. Radovan Sliva, Dušan Pevný, Pavol Kurtiš, Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojižšová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry. Tlač: PN Print s. r. o., Štefánikova 130, Piešťany. Náklad: 1000 ks. Periodicita vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15. Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadze 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.
Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

